

หลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง
หลักสูตร การทำสบู่สมุนไพร จำนวน ๖ ชั่วโมง
กลุ่มอาชีพพาณิชยกรรมและบริการ
ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอลำดวน

ความเป็นมา

ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้มีการกำหนดนโยบาย "Quick Win" ๗ วาระเร่งด่วน ได้แก่ ความสำเร็จของผู้เรียน หลักสูตรฐานสมรรถนะบิ๊กดาต้า (Big Data) การขับเคลื่อนศูนย์ความเป็นเลิศอาชีวศึกษา การพัฒนาทักษะทางอาชีพ การศึกษาตลอดชีวิต และการจัดการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความต้องการเป็นพิเศษ สำนักงาน กศน. จึงได้มีการนำนโยบายที่เกี่ยวข้อง ๒ วาระ สำคัญ คือ การพัฒนาทักษะทางอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิตมาดำเนินการขับเคลื่อน โดยการจัดทำโครงการจัดทำหลักสูตรเพื่อการพัฒนาอาชีพ Re - Skill และ Up - Skill จำนวนหลักสูตร ๕ กลุ่มอาชีพ คือ หลักสูตรกลุ่มอาชีพเกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรมและบริการ ความคิดสร้างสรรค์ และอาชีพเฉพาะทาง เพื่อพัฒนาประชาชนให้มีความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาและต่อยอดประกอบอาชีพของตนเอง รวมถึงการส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์ในชุมชนอันจะส่งผลให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ประชาชนหรือกลุ่มเป้าหมายที่อยู่ในชุมชน ต่อไป

หลักสูตรการทำสบู่สมุนไพร เป็นหลักสูตรอาชีพเพื่อส่งเสริมการฝึกอาชีพเพื่อการมีงานทำ โดยใช้รูปแบบการส่งเสริมการจัดการศึกษา ที่เน้นพัฒนาทักษะอาชีพ พัฒนาคุณภาพชีวิต การสร้างอาชีพ และรายได้ที่เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพบริบทพื้นที่ชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ระดับพื้นที่ ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การทำสบู่สมุนไพร คือ การเปลี่ยนแปลงสถานะของสมุนไพร ให้แตกต่างไปจากเดิม เพื่อประโยชน์ในการใช้งานที่หลากหลายมากขึ้น สมุนไพรมีหลายชนิด และมีสรรพคุณทางยา ที่แตกต่างกันตั้งนั้นการศึกษา รูป รส กลิ่น สีและชื่อสมุนไพร จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญ เพื่อให้การแปรรูปสมุนไพรมีคุณภาพดีตลอดจน การเก็บรักษาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพใกล้เคียงผลิตภัณฑ์เดิมมากที่สุด เนื่องจากผลิตภัณฑ์บางประเภทไม่สามารถคงสภาพอยู่ได้นาน การแปรรูป จึงเข้ามามีบทบาทสำคัญมากขึ้น เพื่อให้เกิดผลดีต่อการแปรรูป คงไว้ซึ่งคุณค่าและสรรพคุณที่ดีของพืชสมุนไพร

เพื่อตอบสนองนโยบายของสำนักงาน กศน. และจากการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน รวมถึงการประชาคม ในหมู่บ้าน พบว่า บริบทในชุมชนมีสมุนไพรที่มีประโยชน์ สามารถนำมาทำสบู่สมุนไพรได้จึงมีความต้องการรับการส่งเสริมอาชีพ ความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ลำดวน จึงได้จัดทำหลักสูตรการทำสบู่สมุนไพร ขึ้นเพื่อพัฒนาอาชีพให้ประชาชนมีงานทำ สามารถสร้างรายได้ให้กับตนเอง สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน และส่งเสริมเศรษฐกิจในชุมชน

หลักการของหลักสูตร

๑. เป็นหลักสูตรที่เน้นการนำสมุนไพรพื้นบ้านมาเป็นส่วนผสมในการทำสบู่ โดยกรรมวิธีทางธรรมชาติ
๒. เป็นหลักสูตรที่เพิ่มมูลค่าสมุนไพรพื้นบ้าน เช่น ขมิ้นชัน มะขาม อัญชัน ไยไหม โดยการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์สบู่
๓. เป็นหลักสูตรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนประกอบอาชีพเสริมได้จริงหลังจบหลักสูตร

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับองค์ประกอบสำคัญและส่วนประกอบของการทำสบู่สมุนไพร
2. เพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติการทำสบู่สมุนไพรและการนำมาใช้อย่างถูกวิธี
3. ผู้เรียนสามารถนำไปประกอบอาชีพ และสร้างรายได้ให้ทั้งตนเองและชุมชน

กลุ่มเป้าหมาย

ประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจในการพัฒนาและต่อยอดอาชีพ

ระยะเวลา ระยะเวลาเรียนตลอดหลักสูตร จำนวน ๖ ชั่วโมง แบ่งเป็น

๑. ภาคทฤษฎี จำนวน ๓ ชั่วโมง
๒. ภาคปฏิบัติ จำนวน ๓ ชั่วโมง

โครงสร้างหลักสูตร

หลักสูตรการทำสบู่สมุนไพร ประกอบด้วย ๔ สารการเรียนรู้ ดังนี้

๑. ช่องทางการประกอบอาชีพการทำสบู่สมุนไพร จำนวน ๑ ชั่วโมง
๒. ทักษะการประกอบอาชีพการทำสบู่สมุนไพร จำนวน ๓ ชั่วโมง ๓๐ นาที
๓. การบริหารจัดการในการประกอบอาชีพการทำน้ำมันไพล จำนวน ๑ ชั่วโมง
๔. การออกแบบบรรจุภัณฑ์ จำนวน ๓๐ นาที

รายละเอียดหลักสูตร

หน่วยการเรียนรู้ที่	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	จำนวนชั่วโมง		รวม
			ทฤษฎี	ปฏิบัติ	
๑.ช่องทางการประกอบอาชีพการทำสบู่สมุนไพร	๑.เพื่อให้ผู้เรียนบอกความสำคัญในการประกอบอาชีพการทำสบู่สมุนไพรได้ ๒.เพื่อให้ผู้เรียนบอกความเป็นไปได้ของการทำสบู่สมุนไพรได้ ๓.เพื่อให้ผู้เรียนบอกและหาแหล่งเรียนรู้ในการประกอบอาชีพการทำสบู่สมุนไพรได้ ๔.เพื่อให้ผู้เรียนบอกทิศทางพัฒนาการประกอบอาชีพการทำสบู่สมุนไพรได้	๑.ความสำคัญในการประกอบอาชีพการทำสบู่สมุนไพร ๒.ความเป็นไปได้ในการประกอบอาชีพการทำสบู่สมุนไพร ๓.แหล่งเรียนรู้ ๔.ทิศทางในการประกอบอาชีพการทำสบู่สมุนไพร	๑ ชม.	-	๑ ชม.

หน่วยการเรียนรู้ที่	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	จำนวนชั่วโมง		รวม
			ทฤษฎี	ปฏิบัติ	
๒.ทักษะการประกอบอาชีพ การทำสบู่สมุนไพร	๑.เพื่อให้ผู้เรียนบอกการคัดเลือกสมุนไพรเพื่อใช้ในการทำสบู่สมุนไพรได้ ๒.เพื่อให้ผู้เรียนบอกขั้นตอนการทำสบู่สมุนไพรได้	๑.อุปกรณ์/วัตถุดิบในการทำสบู่สมุนไพร ๑.๑ คุณค่าและประโยชน์ของวัตถุดิบ ๒. วิธีการทำสบู่สมุนไพร ๒.๑ สัดส่วนของวัตถุดิบ ๒.๒ ขั้นตอนการทำสบู่สมุนไพร ๒.๓ ปฏิบัติทำสบู่สมุนไพร น้ำผึ้ง ขมิ้น มะขาม 	๓๐ นาที	๓ ชม.	๓ ชม. ๓๐ นาที
๓.การบริหารจัดการในการประกอบอาชีพ การทำสบู่สมุนไพร	๑.เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสำรวจและศึกษาแหล่งวัสดุอุปกรณ์ของแหล่งทรัพยากรได้ ๒.เพื่อให้ผู้เรียนสามารถศึกษาข้อมูลการตลาด วิเคราะห์ความต้องการของตลาดในชุมชนได้ ๓.เพื่อให้ผู้เรียนสามารถคิดต้นทุนการผลิต การกำหนดราคาขาย การส่งเสริมการขายได้	๑.สำรวจและศึกษาแหล่งวัสดุอุปกรณ์ของแหล่งทรัพยากร ๒.ศึกษาข้อมูลการตลาด วิเคราะห์ความต้องการของตลาดในชุมชน ๓.การคิดต้นทุนการผลิต การกำหนดราคาขาย การส่งเสริมการขาย	๑ ชม.	-	๑ ชม.
๔.การออกแบบบรรจุภัณฑ์	๑. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ สามารถเลือกใช้วัสดุบรรจุภัณฑ์ สบู่สมุนไพรได้เหมาะสม	๑. ความสำคัญของบรรจุภัณฑ์ ๒. ประเภทของบรรจุภัณฑ์ ๓. ประโยชน์ของบรรจุภัณฑ์ ๔. การเลือกวัสดุบรรจุภัณฑ์ สบู่สมุนไพร	๓๐ นาที	-	๓๐ นาที
รวม			๓ ชม.	๓ ชม.	๖ ชม.

สื่อการเรียนรู้

การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตร มีการใช้สื่อการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ทันสมัย และสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ได้แก่

๑. ใบความรู้

๑.๑ เรื่อง สรรพคุณของวัตถุดิบสำหรับการทำสบู่สมุนไพร

๑.๒ เรื่อง การทำสบู่สมุนไพร น้ำผึ้ง ขมิ้น มะขาม

๒. คลิปวิดีโอการบรรยายและการสาธิต

<https://www.youtube.com/watch?v=XPfDbTYgGXU>

วิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย ดังนี้

๑. การบรรยาย

๒. การชมคลิปวิดีโอการบรรยายและการสาธิต

๓. การฝึกปฏิบัติ

การวัดผลประเมินผล

การวัดและประเมินผลหลักสูตร เป็นการตรวจสอบความก้าวหน้า โดยใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูล และสารสนเทศที่แสดงการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถต่อการทำสบู่สมุนไพร ซึ่งสามารถประเมินได้ด้วยวิธีการต่างๆ ดังนี้

๑. การสังเกต

๒. การสอบถาม

๓. การตรวจผลงาน/ชิ้นงาน

การจบหลักสูตร

๑. มีระยะเวลาเรียนและฝึกปฏิบัติตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐

๒. มีผลการประเมินผ่านตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐ ตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

๒.๑ ภาคทฤษฎี สัดส่วนร้อยละ ๒๐

๒.๒ ภาคปฏิบัติ สัดส่วนร้อยละ ๘๐

ใบความรู้ที่ ๑.๑
สรรพคุณของวัตถุดิบสำหรับการทำสบู่สมุนไพร

ขมิ้น

ช่วยให้ผิวพรรณนุ่มนวล ขาวผ่องใส แลดูเนียนขึ้น ช่วยรักษาสิวเสี้ยน สิวอุดตัน และสิวมด ช่วยกระชับรูขุมขน ให้เล็กลง มีสารต้านอนุมูลอิสระ ลดการเกิดริ้วรอยก่อนวัย ช่วยสมานแผลตามร่างกายให้หายเร็วยิ่งขึ้น

มะขาม

ผลัดเซลล์ผิวเก่า เผยเซลล์ผิวใหม่ มะขามมี AHA ค่อนข้างสูง และถ้าเรานำมะขามเปียกมาขัดผิว เส้นใยในเนื้อมะขามจะช่วยทำความสะอาดและผลัดเซลล์ผิวเก่าออกไป ส่วน AHA ก็จะช่วยบำรุงผิวให้ขาวกระจ่างใส

น้ำผึ้ง

- ช่วยเพิ่มความชุ่มชื้นให้แก่ผิว
- เพิ่มความกระจ่างใสบริเวณใบหน้า
- สามารถฆ่าเชื้อแบคทีเรีย ลดสิวได้

ใบความรู้ที่ ๑.๒ การทำสบู่มุนไพรมะขาม น้ำผึ้ง ขมิ้น มะขาม

ส่วนประกอบ

๑. หัวเชื้อสบู่ก้อน (กลีเซอริน) ๒๐๐ กรัม
๒. น้ำผึ้ง ๒๐ กรัม
๓. น้ำมะขามเปียกต้มสุก ๒๐ กรัม
๔. ขมิ้นผงผสมน้ำต้มสุก (แต่งสีให้สวยตามความชอบ)

วิธีทำ

๑. หั่นหัวเชื้อสบู่ให้เป็นก้อนเล็ก ๆ แล้วนำไปตุ๋นหรือตั้งไฟอ่อน ๆ ให้ละลาย

๒. พอละลายดีแล้วจึงเติมน้ำผึ้ง น้ำมะขาม และขมิ้น คนให้เข้ากัน

๓. เทลงพิมพ์ ทิ้งไว้ให้เย็น ตัดแบ่งเป็นก้อน ๆ

